

La més llestà de la **classe**

Els infants amb altes
capacitats necessiten
acompanyament familiar
i escolar P. 4-5

Destacar per sobre dels altres no sempre és fàcil quan, madurativament i emocionalment, encara no comprens tot el que passa al teu voltant: sense un bon acompanyament arriba la frustració i l'avorriment

Infants i altes capacitats

L'acompanyament familiar i escolar de les criatures amb altes capacitats esdevé clau a l'hora d'evitar situacions d'aïllament i sentiments com la frustració

ESTHER ESCOLÁN

FOTO: FRANCESC MELCION

La Txell Quintana té nou anys i fa quart de primària al Liceu Castro de la Penya de Barcelona. Quan arriben les cinc de la tarda i toca marxar cap a casa, la seva mare, la Cristina, té feina a l'hora de separar-la de les seves amigues i les mestres, amb qui la Txell xerra i xerra com si no portés des de les 9 del matí amb elles. "És que m'agrada molt venir a l'escola i compartir temps amb les meves amigues", explica la Txell davant l'atenta mirada de la seva mare. Una mare que, per fi, es mostra "tranquil·la i feliç de veure la Txell totalment integrada a l'escola i gaudint, finalment, d'aprendre".

Per posar en antecedents, cal dir que la infància de la Txell va estar marcada per les dificultats i una certa inadaptació seva respecte a l'escola on va anar fins fa dos anys i de l'escola en qüestió respecte a les particularitats que presenta una nena com la Txell, amb un coeficient intel·lectual de 141.

Primeres sospites

Per què la terra és rodona? Aquesta va ser una de les preguntes que van fer sospitar la Cristina i el Fabià, el seu marit i pare de la criatura, que la seva filla amagava una capacitat intel·lectual fora del que és comú. La Txell tenia aleshores dos

NORMALITAT. La Cristina i el Fabià han aconseguit anar normalitzant el fet de tenir una filla, la Txell, amb un coeficient intel·lectual per sobre de la mitjana.

anys i escaig. Poc després, amb tres anys, ja sabia llegir amb la mateixa velocitat i fluïdesa que ho fa ara, als nou.

Quan va encetar la primària, però, la Txell va començar a trobar-se incòmoda a l'escola, a desmotivar-se, a aïllar-se dels seus companys i a demanar insistentment als seus pares que la canviessin d'escola. "Feia les tasques malament expressament per cridar l'atenció i afirmava rotundament que si faltava una setmana a classe no passaria res, perquè en tornar continuarien estudiant el que ja estaven fent la setmana anterior", recorda la Cristina. Tant ella com el Fabià van voler reunir-se amb la professora i el director de

.....
La Cristina i el Fabià esperen que les seves filles siguin "lliures, felices i autònomes"

l'escola on estudiava la seva filla, però la solució, "lluny de dissenyar un pla acadèmic individual que satisfés les seves necessitats intel·lectuals, va reduir-se a donar-li feina extra quan acabava amb les tasques comunes de la classe, cosa que encara va incrementar els sentiments de frustració, desmotivació i aïllament" de la seva filla, subratlla el Fabià.

Després de parlar-ho amb la seva pediatra, van derivar la Txell a un psicòleg que, de seguida, va recomanar a la Cristina i el Fabià que fessin les proves d'altres capacitats a la seva filla. Allà va ser quan, efectivament, els resultats van demostrar que la nena tenia un coeficient intel·lectual molt alt

i que, des de l'escola, no se l'estava motivant d'una manera adequada. Un cop recollides les dades, van demanar un canvi d'escola que, al principi, els va ser denegat. Finalment, però, després d'un segon intent desesperat dels seus pares, la Txell va incorporar-se al Liceu Castro de la Penya el mes de gener del 2013, a mig curs, on va comptar amb la complicitat incondicional d'Esther Silva, la seva nova tutora.

Reforçar les relacions

A part de reenganxar-la als estudis, tornar-li a encomanar la passió per aprendre i posar al seu abast unes eines d'aprenentatge alternatives, com són les pissarres digitals, Silva recorda com van haver de redoblar esforços "a l'hora d'intentar que la Txell abandonés l'estat d'aïllament en què s'havia refugiat": "Al principi encara es relacionava molt amb les nenes més grans que ella i amb les mestres, però ara ja està plenament integrada a la seva classe, parla i juga amb tothom, se la veu més relaxada i, en definitiva, més feliç", destaca la mestra. Acadèmicament, la Txell va trobar-se "amb uns nivells i unes exigències més altes", explica Esther Silva, que també destaca com l'escola intenta que la nena no abaixi el ritme "a través d'activitats i feines complementàries, que no extres, que li permeten

aprofundir en els coneixements de qualsevol de les matèries que s'imparteixen a classe".

És un desplegament de recursos que també troba adequat la professora de primària Margarit Álvarez, que afirma que "cada individu és diferent i ha de rebre una atenció personalitzada", un principi que coincideix amb la base de l'escola inclusiva, en què un alumne que presenta altes capacitats és un alumne més. En relació a això, Álvarez reclama que "els docents es formin i se sensibilitzin davant d'aquesta realitat a les aules -una realitat que afecta del 3% al 5% dels nostres infants-, que hi hagi una bona detecció i una bona aplicació d'estratègies metodològiques que puguin abraçar des del nen amb dificultats fins al d'altres capacitats".

Educar en la diversitat

"Ser diferent sempre és un problema perquè a l'escola se sol rebutjar aquells que són diferents", explica la psicòloga clínica especialitzada en superdotació i altes capacitats Carmen Sanz.

Els infants que presenten altes capacitats són diferents, tenen un llenguatge diferent, presenten interessos diferents, prefereixen uns jocs diferents, etc. “I la resta de nens i nenes ho perceben, i no els entenen i, en molts casos, els rebutgen”, afegeix Sanz. Aquestes actituds, tanmateix, poden provocar una baixa auto-

estima, l'aïllament i el rebuig de l'escola –com va ser el cas de la Txell– o, en casos més greus, la depressió i l'assetjament escolar. En aquests episodis tampoc ajuda el fet de comptar amb una riquesa intel·lectual i interior superior a la resta ni “la falta de preparació i de recursos per part dels docents a l'hora d'acollir

aquestes criatures”, afegeix Sanz.

“Aquesta falta d'informació i d'eines a l'hora d'incentivar l'aprenentatge dels nens amb altes capacitats fa que, molts cops, es tingui una percepció errònia o basada en mites i prejudicis d'aquests nois i noies”, afegeix Margaret Álvarez en aquest sentit. Una falta d'informació que provocarà, en un moment o altre, que el metge o psiquiatre de torn confongui aquestes altes capacitats amb altres trastorns com el TDAH (trastorn de déficit d'atenció i hiperactivitat), perquè el sistema sanitari del nostre país tampoc disposa d'uns protocols adequats per seguir en aquests casos. Un fet que Carmen Sanz també denuncia al seu llibre *La maldicció de la intel·ligència* (Ed. Plataforma Actual): “Al nostre gabinet ens arriben molts infants diagnòsticats amb TDAH que, en realitat, no

ho són. Es tracta de nens hiperactius, sí, però mentalment, com qualsevol superdotat, que s'avorreixen a classe i als quals

“Ser diferent sempre és un problema a l'escola”, afirma la psicòloga Carmen Sanz

“Sovint es té una percepció errònia d'aquests nens”, alerta Margaret Álvarez

se'ls medica perquè estiguin més atents; o nois amb depressió i ansietat l'origen de les quals és una superdotació no detectada a temps”. Aquesta educació en la diversitat, al capdavant, cal que la incorporin escoles, sistema sanitari i societat.

I és que la Txell és una nena normal amb uns interessos i unes expectatives diferents, això és tot. Aquesta és la normalitat que han decidit imprimir la Cristina i el Fabià a la situació que envolta la seva filla, tot i que, com que saben “que el seu cap mai no para de donar voltes i de preguntar-se el perquè de les coses”, també intenten que, fora de l'escola, la Txell pugui gaudir de tot el que li interessa i la diverteix. “Sóc diable a la colla de diables de Can Baró, faig teatre als Lluïsos de Gràcia, canto gòspel i m'agrada fer invents de tot tipus”, explica la Txell. Les visites al CosmoCaixa i els tallers de robòtica, de física –“On aprenc sobre els àtoms i les molècules”, deixa anar la Txell– o d'invents són força habituals a la família Quintana-Gibert.

La Cristina i el Fabià esperen tant de la Txell com de la seva germana petita, la Isona, que siguin “lliures, autònomes i felices”. Això és tot. I que es dediquin al que realment vulguin. “¿Perquè hem de deixar-nos portar pel que diuen les estadístiques sobre els nens amb altes capacitats o hem de pensar que potser la nostra filla ha de dedicar-se al que, pel que sigui, nosaltres no hem pogut dedicar-nos? Jo no vull això!”, sentència el Fabià. Una preocupació que sembla que podrà deixar aparcada quan la Txell afirma tot seguit: “Jo vull ser enginyera química”.

Hormones, guix, etcètera

David Cirici

La noia que volia aprendre a llegir bé

Com que en Benet, en realitat, no es diu Benet, ningú no li ha comentat l'article de l'altre dia. Però a mi sí. Me l'han criticat i, figuradament, diguem que me l'han rebregat i me l'han llençat a la paperera. Una bona amiga, professora de secundària, em diu que, en aquests temps difícils, hem de ser positius. I em demana que li digui que el que ha de fer és connectar amb els alumnes, apropar-se a les persones que té a les aules. Els coneixements no són, ni de bon tros, el més important que es transmet a les aules. “Ah, no?”, faig. I la meua amiga insisteix: “No”. Més important que aconseguir que aprenguin a calcular l'equació d'una paràbola, que sàpiguen resumir els antecedents de la Revolució Francesa o que es llegeixin *El Tirant* o *El Quixot*, hi ha aquesta cosa gairebé màgica que consisteix a despertar-los l'interès per aprendre. Pel coneixement.

En aquesta vida tothom ha tingut algun professor/a memorable, i el seu record no va tan associat a la quantitat de coneixements adquirits com a la qualitat gairebé entranyable del que ens va ensenyar. En vam aprendre una actitud, una mirada. La capacitat d'observar i de raonar sobre les coses més diverses. I hi vam establir un lligam personal perquè sabia despertar-nos l'interès pel coneixement.

Despertar l'interès

Faig un cafè amb en Benet i l'hi comento. Li dic que es lamenta de la falta d'interès dels alumnes quan, segons la meua amiga, fer de professor consisteix precisament a despertar-lo. Em diu, amb un punt d'emoció, que hi està d'acord. Em confessa que el seu retorn a les aules li està resultant més complicat que no es pensava, i que aquest mateix matí ha viscut una experiència que l'ha fet pensar. Mentre els alumnes enllestien uns exercicis amb l'ordinador, una noia li ha demanat que segués al seu costat i l'escoltés mentre llegia en veu alta. La noia vol millorar la seva capacitat de lectura en públic. “Com es fa, per llegir com tu?” En Benet li ha recomanat que llegeixi a casa. La noia li ha dit que el seus pares, quan són a casa, no tenen temps per escoltar-la.

“És això –em diu en Benet–. No és tan important que ensenyem com aquests ulls inquietes que et demanen que els ajudis a veure el món”. La noia ha llegit, i en Benet li ha explicat algun truc per assegurar l'entonació de cada frase. I a la noia li brillaven els ulls.

David Cirici és escriptor

Avançar-los un curs Positiu o contraproduent?

Un cop provades les altes capacitats d'un infant, el debat girarà al voltant de quin serà l'entorn més adequat perquè es desenvolupi personalment, acadèmicament i socialment. Fabià Quintana i Cristina Gibert van dubtar molt, però finalment van decidir que la seva filla continués al curs que, per edat, li pertocava: “No creiem que, madurativament, hagi d'avançar un curs. No considerem adequat que la Txell cremi etapes o s'envolti, només, de nois i noies amb altes capacitats, perquè no serà la tònica que es trobarà després”.

La psicòloga Carmen Sanz, en canvi, recomana “avançar un curs les criatures amb altes capacitats, i això implica una detecció precoç i la formació dels pares i dels professors perquè la mesura sigui exitosa”. Sanz també considera positiu que aquestes criatures “vagin a centres especials, amb infants com ells, i si això no és possible, almenys que puguin relacionar-se, a través d'extraescolars o tallers, amb altres infants amb altes capacitats, cosa que esdevé molt positiva per a la seva autoestima”.

